

Kosovo je oknem nových příležitostí a dveřmi do dalších zemí regionu

Kosovo se v důsledku přetrvávajících klišé postkonfliktní země ještě nedostalo mezi priority velkých zemí a nadnárodních korporací. A to je šance pro české investory.

Kosovo patří mezi menší země západního Balkánu s 1,8 milionu obyvatel. Poté, co dosáhlo v roce 2008 samostatnosti, se sice musí vyrovnávat s bolestnou historickou zátěží a standardními politickými problémy fungování nedávno vzniklého státu, ale přesto je jednou z nejrychleji se rozvíjejících zemí regionu se stabilním ekonomickým růstem (4 % HDP) a s vysokým podílem zahraniční rozvojové pomoci a investic, zejména ze strany zemí EU a USA. Budování nového státu je tak příležitostí pro navazování obchodní spolupráce v řadě odvětví, zvláště pro firmy ze zemí, jako je Česká republika. Kosovo se totiž, v důsledku přetrvávajících klišé postkonfliktní země, ještě nedostalo mezi priority velkých zemí a nadnárodních korporací. Toto „okno příležitosti“ má však omezenou dobu trvání.

Případný obchodní úspěch v Kosovu navíc otevírá cestu do Albánie a dalších zemí regionu. Dokladem potenciálu obchodní spolupráce jsou úspěchy českých firem v posledních letech a fakt, že od roku 2014 český export do Kosova roste ročně o cca 10 procent, a to v různých sektorech kosovské ekonomiky.

K nejvýznamnějším českým kontraktům poslední doby můžeme zařadit dodávku 30 autobusů firmy Iveco CZ, dodaných pro zmodernizování městské dopravy do Prištiny na přelomu let 2016/2017. Firmě Iveco CZ se podařilo uspět v mezinárodním tendru, kterého se v závěrečném kole zúčastnily společnosti z Polska, Číny a Ukrajiny. Kromě vlastní dodávky 30 autobusů bude Iveco zajišťovat školení řidičů a údržbu vozového parku.

K dalším zajímavým sektorům patří vodní management a čistírny odpadních vod. České firmy Ircan a TopolWater společně s kosovskou firmou Project Plus postavily na komerční bázi již tři čistírny pro ministerstvo spravedlnosti Kosova. Dobré reference získaly na základě výstavby dvou čistíren realizovaných v rámci zahraniční rozvojové spolupráce. V současné době se připravuje výstavba čistírny odpadních vod pro Zubin Potok na severu Kosova. Jedním z klíčových předpokladů úspěchu bylo navázání úzké spolupráce s místním kosovským obchodním partnerem.

Na začátku letošního roku dodala firma Iveco 30 autobusů do kosovského hlavního města Prištiny. FOTO: IVO ŠILHAVÝ

Do oblasti nových technologií a příležitostí pro české firmy v Kosovu patří rovněž úspěšná spolupráce několika individuálních investorů z České republiky jako např. Credo Ventures, StartupYard a Rockaway Capital s internetovou společností Gjirafa. Gjirafa je nejúspěšnější společností v oblasti internetových technologií v regionu, poskytuje služby v oblasti on-line marketingu, e-commerce, videí a off-line i on-line služeb, pracuje také na budování internetové ekonomiky.

V neposlední řadě je nutné zmínit velké příležitosti, které se českým firmám otevírají v oblasti klasické energetiky. Kosovská vláda se rozhodla rekonstruovat stávající uhelné

Dokladem potenciálu obchodní spolupráce s Kosovem jsou úspěchy českých firem v posledních letech a fakt, že od roku 2014 český export do Kosova roste ročně o cca 10 procent. A to v různých sektorech kosovské ekonomiky.

Ivo Šilhavý, Vítězslav Pur
Velvyslanectví ČR v Prištině, Kosovo
vitezslav_pur@mzv.cz

elektrárny Kosovo A a Kosovo B a připravit výstavbu nové elektrárny Kosovo New/C. Společnost REKO Praha podepsala v květnu 2017 se společností Kosovo Energy Corporation smlouvu na rekonstrukci chladicí věže pro elektrárnu Kosovo A.

Společnost REKO Praha zvítězila v tendru společně s kosovskou firmou Ekoinvest. Zde se opět ukázal přínos spolupráce se zkušeným kosovským partnerem. Se zahájením rekonstrukce a instalací nové technologie se počítá během odstávky elektrárny počátkem roku 2018.

Podrobnější informace je možno nalézt na webových stránkách české ambasády v Prištině: http://www.mzv.cz/pristina/cz/ekonomika_a_obchod/index.html.

Roste zájem mladých o agrobiznis

V posledních letech dochází v Kosovu k postupnému obrátu ve vztahu k práci a podnikání v zemědělství a na agrobiznis se orientuje stále více mladých lidí, zvláště pak v rodinných farmách.

Vláda Kosova i zahraniční dárci v roce 2017 výrazně navýšili své subvence do zemědělství a potravinářství. Jedná se zejména o podporu zahradnictví, používání kvalitní sadby/semín, stavby skleníků, zpracování zemědělské produkce a zavádění moderních potravinářských technologií (zejména balicí linky). Převážná část potravin a zemědělské produkce se do Kosova stále dováží ze zemí regionu, ze zemí EU nebo z Turecka.

Jednou z možností, kde je možné představit české produkty, je mezinárodní veletrh Agrokos, který se koná každoročně v Prištině. V říjnu 2016 se na něm představilo 135 firem převážně z Kosova a států regionu západního

Jedním z hlavních problémů kosovského zemědělství je nedostatek vhodného a kvalitního krmiva pro hospodářská zvířata. Nejvíce se chová skot – přes 250 tisíc kusů. FOTO: IVO ŠILHAVÝ

Balkánu, Turecka a České republiky. Na veletrhu se prezentovaly firmy především se svou zemědělskou, ovocnářskou a zelinářskou produkcí, dále firmy dodávající technické a technologické vybavení pro zemědělskou produkci, hnojiva a krmiva. Na veletrhu se objevily rovněž menší farmy představující biopotraviny a několik firem s ukázkou procesů v potravinářském sektoru.

Jedním z úspěšných vystavovatelů byla také česká firma TECO a.s. s produkcí řídicích systémů. Cílem účasti firmy na veletrhu v Prištině bylo podle vyjádření přítomného zástupce obchodního ředitele Ing. Petra Ovčáčka rozšíření odbytových možností do zemí západního Balkánu.

Z posledního průzkumu zemědělských subjektů z roku 2015 vyplývá, že v Kosovu bylo zemědělsky využíváno 410 478 hektarů plochy, z toho 53 % připadalo na louky a pastviny, 45 % tvořila orná půda a 2 % tvořily sady a zahrady. Z celkového orného půdního fondu se na 73 % pěstovaly obilniny, 15 % fondu bylo využíváno k pěstování krmiv, na 4 % se pěstovala zelenina, na 2 % brambory, na necelých 2 % luštěniny a na zbylých 4 % ostatní plodiny. Zavlažováno bylo pouze 5 % půdního fondu.

Podle uvedeného průzkumu bylo v Kosovu chováno v roce 2015 celkem 258 505 kusů skotu, 198 703 ovcí, 30 393 koz, 44 149 prasat, 2577 koňů, mul a oslů a 2,576 milionu drůbeže

(kuřat, krůt, kachen a hus). Poměrně rozšířené je rovněž včelařství se 157 tisíci úlů.

V roce 2015 se produkce plodin zvýšila o 8 % oproti roku 2014, za nárůstem byla zvýšená produkce zeleniny, zahradních produktů (maliny) a krmných rostlin. Produkce zvířat vzrostla v roce 2015 o necelých 8 %. Celková produkce zemědělského zboží se v roce 2015 zvýšila o 7,9 % oproti roku 2014.

Hlavním problémem je rozdrobenost

K prioritám vládních institucí na roky 2016–2019 patří hlavně oblasti potravinové bezpečnosti, managementu při využívání přírodních zdrojů a rozvoje venkova.

K největším problémům Kosova v zemědělství a lesnictví patří především přílišná rozdrobenost zemědělských i lesnických hospodářství. K efektivnější správě navíc chybí znalosti i potřebná technika.

Dalším problémem je nedostatek vhodného a kvalitního krmiva pro hospodářská zvířata a třetím nejvýraznějším problémem je znečištění životního prostředí a kontaminace půdy, způsobená exhalacemi a současným nerespektováním ekologických norem. V oblasti potravinářství je velkým problémem rovněž přílišná atomizace domácích producentů, nedostatek potřebných technologií a tím nízká kvalita finálních výrobků, které nestačí konkurovat dováženým produktům.

Uvedená situace vytváří další exportní a investiční příležitosti pro uplatnění agrárních technologií a produktů z České republiky. Zejména se jedná o export českých potravin (především mléčných výrobků), moderních potravinářských technologií (např. balicí linky, linky na výrobu chlazených a konzervovaných potravin) a technologií pro zahradnictví a zemědělství (kvalitní sadba a hnojiva).

Kosovo má zájem o export českých potravin (zejména mléčných výrobků), moderních potravinářských technologií a technologií pro zahradnictví a zemědělství, tedy hlavně kvalitních sadeb a hnojiv.